

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Manuel Peña Fernandez

*Urretxu,
Gipuzkoa
(1939)*

Aurkibidea

Biografia

Villanueva de las Peras herrian jaioa, Zamorako probintzian. 16 urterekin Zumarragara joan zen, lan bila: arreba bertan zegoen ordurako, ezkondua. Orbegozo lantegian egon zen lanean hasieran, eta gero Muelles y Aceros Eguzkia lantegian. Extremadurako emakume batekin ezkondu zen, eta Aizpurutxoko tren geltokian bizi izan ziren, trenak kendu zuten arte. Gero Zumarragara joan ziren bizitzera. Manuelek ez zuen euskara ikasi, baina bere seme-alabek euskara jakitea garrantzitsua iruditu zaio beti. Seme-alabek eta ilobek euskara ikasi zuten. Bertakotzen proiekturako elkarrizketatua, Pello Biain bilobarekin batera.

Zintak

101-247

- **Proiektua:** 101L - Bertakotzen Urretxu-Zumarraga
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia - Sapsootham, Itziar
- **Data:** 2021-12-20
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Herriko bizimodua Zumarragara joan aurretik

- **Erref:** 101-247/003
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:03:00. **Bukatu:** 00:05:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Herriko bizimodua. Aita eta anaiak etxetik kanpora lana egiten zutenenez, diru faltarik ez zuten izan. Horrez gain, etxerako behiak eta zerri pare bat hazten zituzten urtero. Goserik ez zuten pasa, hala ere, oso umetatik hasten ziren etxeko zereginekin laguntzen.

2. Hamasei urterekin Zumarragara lanera

- **Erref:** 101-247/004
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:05:27. **Bukatu:** 00:08:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

16 urterekin etorri zen Zumarragara. Bere arreba bizi zen ordurako hemen, bere senarra Orbegozora lanera etorri zelako eta haren bitartez lortu zuen Manuelek ere Orbegozon lana baina ez zuen gustuko ez zuelako ezer ikasten bertan. Eguzkia zeritzon lantegian izango zuen ikasteko aukera eta bertan egon zen erretirora bitartean.

3. Euskara ikasi beharra musean jolasteko

- **Erref:** 101-247/005
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:08:49. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- 101L » Integrazioa » Euskara, integrazio hizkuntza

Laburpena:

Zumarragara heltzean egin zuen kuadrillan kanpotarrak eta euskaldunak zeuden. Euskaraz pixka bat ikasi zuen, museoan jolasteko.

4. Zumarraga-Urretxuko tren

- **Erref:** 101-247/006
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:11:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialia
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Bere emaztea Aizpurutxoko tren geltokian bizi zen. Ezkondu eta bi seme-alaba izan zituzten. Urretxura joan ziren gero bizitzera. Haurrak euskaldunak dira.

5. Euskaraz hitz egitea debekatuta

- **Erref:** 101-247/007
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:11:09. **Bukatu:** 00:12:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Aizpurutxora heldu zenean lagun euskaldunak egin zituen baina euskaraz hitz egitea debekatuta zegoen.</p>

6. Maleta janariz betea

- **Erref:** 101-247/008
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:12:24. **Bukatu:** 00:15:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- 101L » Migrazioak » Lehenengo hilabeteetako esperientzia
- 101L » Migrazioak » Zer falta jatorriko bizitokitik?
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura

Laburpena:

Zumarragara etorri aurretik, Zamoran ari zen ikasten. Hasieran bakarrik sentitu zen baina gero lagunak egin zituen. Lehengusu batek egin zion egurrezko maletan, amak janaria sartu zion (txorizoak, urdaiazpikoa, babarrunak...). Tren aldaketa batean maleta zabaldu eta janari guztia erori zitzaion.

7. Herriko etxean landetxea dute

- **Erref:** 101-247/009
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:16:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- 101L » Kultur aniztasuna » Jatorrizko herrialdea

Laburpena:

Herrira ahal zuen denetan joaten zen, ehiza garaian batez ere. Landetxe haundi bat daukate eta familia osoa joaten dira.

8. Enpresako nagusiarekin harremana

- **Erref:** 101-247/010
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:16:47. **Bukatu:** 00:19:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Manuelen arreba bat Urretxun bizi zen eta beragatik etorri zen. Inoiz ez zaio lanik falta izan. Eguzkia enpresan lan egin zuen urte askoz. Nagusiarekin harremana.

9. Klandestinoki makinak pasatzen

- **Erref:** 101-247/011
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:19:22. **Bukatu:** 00:20:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Boom industrialala

Laburpena:

Belgikan lanean egon zen aste batzuz bere nagusiarekin. Garai hartan ezin ziren makinak pasatu herrialde batetik bestera baina kontaktuak zituztenez, klandestinoki pasatu zituzten hainbat kamioi eta bestelako etxeko tresnak.

10. Poteora oso azkar ohitu zen

- **Erref:** 101-247/012
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:20:35. **Bukatu:** 00:22:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Oso azkar ohitu zen poteora. Ez zegoen besterik egiteko. Apopilo zeuden lagunak zituen.

11. Urretxu eta Zumarraga nolakoak ziren boom industrialaren hasieran

- **Erref:** 101-247/013
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:23:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Ekonomia eta industria » Boom industrialala

Laburpena:

Boom industrialean, Urretxun etxebizitza falta handia zegoen. Auzo eta etxe berriak eraiki aurretik herria nolako zen kontatzen du Manuelek.

12. Urretxu nola joan zen handitzen

- **Erref:** 101-247/014
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:23:28. **Bukatu:** 00:24:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa

Laburpena:

Igandetan, dantza egoten zen plazan. Golden aretora ere joaten ziren. Urretxu nola handitzen joan zen kontatzen du (auzo berriak, tabernak...).

13. Emaztea, Aizpurutxoko tren geltokian lanean

- **Erref:** 101-247/015
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:24:54. **Bukatu:** 00:26:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Bere emaztea Extremadurakoa da. Aizpurutxoko tren geltokian langile bat behar zuten eta berari eman zioten lanpostua.

14. Euskaraz ez jakiteagatik ez dute inoiz baztertu

- **Erref:** 101-247/016
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:26:16. **Bukatu:** 00:28:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- 101L » Eleaniztasuna » Euskarari buruzko iritziak

Laburpena:

Aizpurutxon bizi zirenean zituzten lagun guztiak euskaldunak ziren eta gehienak baserritarrak. Askotan barkamena eskatzen zioten euskaraz hitz egiten zutelako beraien artean, baina Manuelek esaten zien e zegoela ezer barkatzekorik eta haien hizkuntza euskara zela. Askotan ulertzen zien baina gero ez zekien nola erantzun.

15. Seme-alaba euskaldunak

- **Erref:** 101-247/017
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:28:44. **Bukatu:** 00:29:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Manuelen seme-alabek modu naturalean ikasi zuten euskara Aizpurutxon eta Azkoitiako eskolan. Azkoitian denek euskaraz hitz egiten zuten.

16. Bazterketarik ez

- **Erref:** 101-247/018
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:29:41. **Bukatu:** 00:32:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- 101L » Integrazioa » Arrazakeria

Laburpena:

Urolako trena itxi zutenean, Urretxura bizitzera joan ziren denerako autoa behar zutelako. Ez dute inoiz bazterketarik jasa eta oso ondo integratu da, nahiz eta euskaraz ez jakin.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-08

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com